

HOVEDSCENEN

HEDDA GABLER

AV HENRIK IBSEN

PREMIERE LØRDAG 6. SEPTEMBER 2003

Billettbestilling: 51 91 90 90
www.rogaland-teater.no

VELKOMMEN

Etter lange lyse sommerkvelder har vi nå gleden av å ønske dere velkommen tilbake i teatret. Høsten 2003 innleder vi med en meget sterk dame. Ibsens fortelling om generaldatter Gablers skjebne har fascinert teaterpublikum verden over i mer enn hundre år. Kriminalhistorie; psykologisk thriller; en fortelling om enkeltmenneskets manglende evne til å tilpasse seg samfunnets konvensjoner – Ibsens drama er alt dette.

PÅ SPORET AV HEDDA GABLER

"Det er i dette stykke ikke egentlig såkalte problemer jeg har villet behandle. Hovedsaken har for meg været at skildre mennesker, menneskestemninger og menneskeskæbner på grunnlag af visse gjeldende samfunnsforholde og anskuelser."

(Ibsen i brev til sin franske oversetter).

Som Ibsens egne ord understreker er *Hedda Gabler*, i motsetning til for eksempel *Gjengangere* og *Et dukkehjem*, ikke først og fremst et skuespill som "setter problemer under debatt". Det er snarere en fortelling om en liten gruppe mennesker og virkningene av deres møte med hverandre. Men fremfor alt er det selvsagt Hedda Gablers historie. Hvem var hun så, denne Hedda Gabler? Hvorfra tok Ibsen inspirasjonen til denne bortsjemte og destruktive, men allikevel så gåtefulle og fascinerende kvinneskikkelsen?

Det har vært to hovedteorier om hvem Ibsen brukte som modell for *Hedda Gabler*. Den ene går ut på at det var Victoria

Det er nå 17 år siden *Hedda Gabler* sist ble spilt på Rogaland Teater. Denne gangen er det et stjernelag fra Ungarn med instruktør Gábor Zsámbéki og scenograf Csörsz Khell i spissen som vil presentere en særpreget og spennende fortolkning av Ibsens drama for en ny generasjon. Det er også hyggelig å kunne presentere forestillingens gjest, Henrik Mestad, i rollen som Eilert Løvborg.

Benedictsson, en svensk forfatterinne som skrev under pseudonymet Ernst Ahlgren. Hun sto i kontakt med Ibsens venn Georg Brandes, og skrev på 1880-tallet to romaner som omhandler individets smertefulle erfaringer på den erotiske og den sosiale arena. I 1889, året før *Hedda Gabler* utkom, tok hun sitt eget liv.

Den andre hovedteorien utpeker Emilie Bardach, en jødisk pike fra en velstående Wiener-familie, som var 27 år gammel da Ibsen møtte henne sommeren 1889. Av hennes dagboksnotater får vi vite at Ibsen i løpet av deres samtaler vedgikk at han "studerte" henne, og han skulle senere utbryte: "Hun fikk aldri satt sine klør i meg, men jeg brukte henne i min diktning."

Nylig har universitetsstipendiat Håvard Nilsen fremsatt en ny og interessant teori: Han hevder at Ibsens modell for Hedda-skikkelsen var den i sin tid famøse Lou Andreas Salomé. Salomé var en begavet russisk kvinne som hadde studert ved universitetet i Zürich, og som arbeidet med

Hedda Gabler – er hun isdronningen, eller er hun en flamme som brenner for-gjeves og går til grunne? Hun er fortsatt et mysterium. Velkommen til vår Hedda!

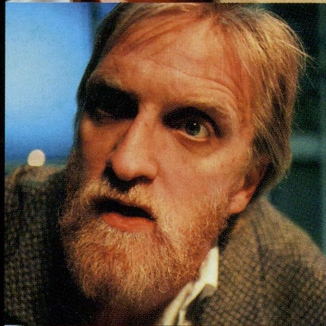
Ingerd Egeberg
teatersjef

en studie av Ibsens kvinneskikkelser på 1880-tallet. Hun var en kjent personlighet i samtidens kulturliv; Friedrich Nietzsche ville gifte seg med henne, og hun var en bekjent av personligheter som Freud, Strindberg, Hamsun og Garborg. At Ibsen hadde kjennskap til denne bemerkelsesverdige damen, må regnes som svært sannsynlig og parallellene til Hedda er da også slående: Salomé's far var general under tsar Alexander II, og til tross for at hun var en vakker og omsvermet kvinne, inngikk hun til slutt ekteskap med akademikeren Friedrich Carl Andreas, et ekteskap som visstnok aldri ble fullbyrdet. Hun avslører endog i sin selvbiografi at hun var nær ved å drepe ham en gang han ble for nærgående i sine tilnærmelser.

Hvor enn Ibsen fant inspirasjon, hans litterære karakterer er selvsagt ikke blåkopier av levende modeller, men en syntese av fantasi og levd liv. Og nettopp i dette ligger vel diktningens mysterium.

E.V.H.

HEDDA GABLER

AV HENRIK IBSEN

PREMIERE LØRDAG 6. SEPTEMBER 2003

Med: Hedda Tesman MARIKA ENSTAD
Jørgen Tesman SVEIN HARRY SCHØTTKER HAUGE
Thea Elvsted INGJERD EGEBERG Ellert Løvborg HENRIK MESTAD
Juliane Tesman GRETELILL TANGEN
Assessor Brack OLE A. SIMENSEN Berte ANNERUT JONER

Instruktør: GÁBOR ZSÁMBÉKI Scenograf: CSÖRSZ KHELL
Kostymedesigner: GYÖRGYI SZAKÁCS Lysdesigner: HAAKON
ESPELAND Tolk/Regiassistent: ZSOFIA DOMSA Dramaturg:
MICHAEL EVANS Maskør: JUNE PAALGARD Inspisient: KRISTIN
BOYE HANSEN Frisør: INGER HERMANSEN Sufflør: CHARLOTH
KITTELSEN Rekvisitør: KARI HILLESUND/LAILA LIDSHEIM
Overscenemester: NILS WOLD Scenemester: PER KNUDSEN
Alle kostymer og dekorasjoner er produsert ved Rogaland Teater.
Forestillingen varer ca. 2 t. 25 min.

Foto: EMILE M.E. ASHLEY Design: PRO&CONTRA Trykk: DAHLE TRYKKERI AS
Programredaksjon: INGJERD EGEBERG, CECILIE THUNEM (red.), GÁBOR ZSÁMBÉKI, CSÖRSZ
KHELL, ZSOFIA DOMSA, MICHAEL EVANS, INGRID MILDE, ESPEN V. HARALDSEN
Ansvarlig utgiver: INGJERD EGEBERG

Skolemateriell til forestillingen kan fås ved henvendelse til: billettsalg@rogaland-teater.no eller på
telefon 51 91 90 96/51 91 90 97.

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

76g384530

SpareBank 1 SR-Bank